

อุปสรรคในทำเนียบภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ ภาษาการเมือง และภาษาสื่อ ของไทย¹

Metaphor in Thai Legal, Academic, Political, and Media registers

ดร. ปณันดา เลอเลิศยุติธรรม

บทคัดย่อ

แนวความคิดเรื่องอุปสรรคแบ่งออกได้ 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดแบบดั้งเดิมและแนวคิดแบบภาษาศาสตร์ปริชาน การศึกษาอุปสรรคตามแนวคิดเดิมพิจารณาว่าอุปสรรคเป็นการนำภาษามาใช้เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพพจน์และสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น ส่วนการศึกษาอุปสรรคตามแบบภาษาศาสตร์ปริชานพิจารณาว่าอุปสรรคเป็นคุณสมบัติของมโนทัศน์ ซึ่งในกรณีนี้อุปสรรคอาจอำพรางความจริงบางประการไว้เมื่อพิจารณาการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันจะพบว่าปรากฏการใช้อุปสรรคอยู่บ่อยครั้ง ทั้งอุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิมและแนวคิดแบบภาษาศาสตร์ปริชาน และในทำเนียบภาษาที่แตกต่างกันจะปรากฏการใช้อุปสรรคที่ต่างกัน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าอุปสรรคสะท้อนถึงคุณลักษณะของทำเนียบภาษาอย่างไร จากการศึกษาข้อมูลในทำเนียบภาษา 4 ทำเนียบภาษา ได้แก่ ภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ ภาษาการเมือง และภาษาสื่อ ภาษาสื่อเป็นทำเนียบภาษาที่มีอัตราการปรากฏของอุปสรรคมากที่สุด และปรากฏการใช้อุปสรรคในอัตราสูงทั้งอุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิมและ

อุปสรรคที่สะท้อนมโนทัศน์ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ชัดเจนและในขณะเดียวกันได้แอบแฝงแนวคิดหรือข้อมูลบางประการไว้ด้วย ในภาษาการเมืองพบอัตราการปรากฏของอุปสรรคสูงเป็นลำดับถัดมา เนื่องจากการใช้ภาษาทางการเมืองอาจมีการแอบแฝงวัตถุประสงค์บางประการ เช่น การโน้มน้าวใจ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี การแสดงความสุภาพ เป็นต้น ซึ่งการใช้อุปสรรคเป็นกลวิธีหนึ่งในการอำพรางความจริงบางประการได้ ส่วนภาษาวิชาการปรากฏการใช้อุปสรรคในอัตราต่ำเนื่องจากต้องการความชัดเจนและเป็นทางการ นอกจากนี้พบว่าไม่ปรากฏการใช้อุปสรรคในภาษากฎหมาย เนื่องจากภาษากฎหมายเป็นภาษาที่ต้องสื่อความอย่างชัดเจน ไม่อ้อมค้อมหรืออำพรางความจริง

คำสำคัญ อุปสรรค ทำเนียบภาษา ภาษาศาสตร์ปริชาน

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “ภาษาแห่งอำนาจ: การวิเคราะห์วิวัฒนาการของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประเภททุนส่งเสริมกลุ่มวิจัย

Abstract

Metaphor theories can be classified into two major concepts, i.e., the traditional theories of metaphor and the theories of metaphor in cognitive linguistics. The traditional theories of metaphor regard metaphor as a figure of speech where one thing is compared to another to convey a clearer meaning. However, the theories of metaphor in cognitive linguistics view metaphor as an essential concept in which some truth is hidden. Both theoretical concepts of metaphor are always found in Thai language usage. This article aims at studying the register characteristics of metaphors. The data are drawn from four registers: legal language, academic language, political language, and media language. Regarding the frequency of the occurrence, the highest degree of metaphor is found in media language. Metaphors found in media language are often used as one of the concealing strategies. Similarly, a high degree of metaphors is detected in political language because it tacitly involves a sense of persuasion, positive image building, and politeness. Metaphors are rarely found in academic language because it requires formality and clarity. Furthermore, metaphors are not found in legal language because explicitness and directness are significant concepts of such language.

Keywords : *metaphor, register, cognitive linguistics*

1. บทนำ

แนวความคิดเรื่องอุปลักษณพิจารณาแบ่งออกกว้างๆ ได้ 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดแบบดั้งเดิมที่มักปรากฏในการศึกษาวรรณกรรมต่างๆ และแนวคิดแบบภาษาศาสตร์ปริชานซึ่งเป็นแนวคิดที่นิยมนำมาศึกษากันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน การศึกษาอุปลักษณตามแนวตั้งเดิมนั้นพิจารณาว่าอุปลักษณเป็นคุณสมบัติของคำเป็นการนำภาษามาใช้เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพพจน์และสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในเชิงศิลปะและวาทศิลป์ ผู้ที่จะใช้อุปลักษณได้เป็นอย่างดีจะเป็นผู้ที่มีทักษะและพรสวรรค์ในการสรรค์สร้างทางภาษา (Ungerer; & Schmid. 1996; Gibbs. 1994.) สำหรับการศึกษอุปลักษณตามแบบภาษาศาสตร์ปริชานนั้นพิจารณาว่าอุปลักษณไม่ใช่เป็นแต่เพียงคุณสมบัติของคำ แต่เป็นคุณสมบัติของมโนทัศน์ การศึกษอุปลักษณตามแนวคิดนี้จึงไม่ได้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการพิจารณาในเชิงศิลปะและวาทศิลป์ แต่เป็นไปเพื่อความเข้าใจในมโนทัศน์หรือระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาและคนในสังคมหรือในวงการณ์นั้นๆ ผู้ที่จะใช้อุปลักษณตามแนวคิดนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีพรสวรรค์ทางภาษาผู้ใช้ภาษาโดยทั่วไปก็สามารถใช้อุปลักษณได้ ยิ่งไปกว่านั้นอาจใช้อุปลักษณในชีวิตประจำวันโดยไม่เจตนาหรืออาจไม่รู้ตัวด้วยว่าตนกำลังใช้อุปลักษณอยู่ (Lakoff;

& Johnson. 1980) หากพิจารณาการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันจะพบว่าปรากฏการใช้อุปสรรคอยู่บ่อยครั้ง ทั้งอุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิมและแนวคิดแบบภาษาศาสตร์ปริชาน และในทำเนียบภาษาที่แตกต่างกันจะปรากฏการใช้อุปสรรคที่ต่างกัน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าอุปสรรคสะท้อนถึงคุณลักษณะของทำเนียบภาษาอย่างไร โดยรวบรวมข้อมูลจากทำเนียบภาษา 4 ทำเนียบภาษา ได้แก่ ภาษากฎหมาย ภาษาวิชาการ ภาษาการเมือง และภาษาสื่อ เนื่องจากเป็นทำเนียบภาษาที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม ข้อมูลทำเนียบภาษาละ 20,000 คำ ภาษากฎหมายรวบรวมข้อมูลจากประมวลกฎหมายและคำพิพากษา ภาษาวิชาการรวบรวมข้อมูลจากวารสารวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ภาษาการเมืองรวบรวมข้อมูลจากคำปราศรัยและแถลงการณ์ ส่วนภาษาสื่อรวบรวมข้อมูลจากวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์

2. อุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิม

จากการศึกษาภาษาทั้ง 4 ทำเนียบภาษาพบการปรากฏของอุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ภาษาสื่อ

ในภาษาสื่อปรากฏการใช้อุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิมเพื่อแสดงถึงวาทศิลป์หรือเป็นการเปรียบเทียบให้เกิดความชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) แก๊งพี่น้องชาวพม่าบังอาจล้วงคองูเห่า
- (2) “เทพไท” อัครัฐบาลแก้ปัญหาอืดเรือเกลื่อ

จากตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้อุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิม ได้แก่ “ล้วงคองูเห่า” และ “อืดเรือเกลื่อ” ซึ่งเป็นการใช้วาทศิลป์เพื่อเปรียบเทียบให้ผู้รับสารเห็นภาพและเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชัดเจนขึ้น กล่าวคือผู้ส่งสารกล่าวถึงชาวพม่าที่กระทำการลักทรัพย์ผู้มีอิทธิพลในเมืองไทยซึ่งเปรียบเสมือนการล้วงคองูเห่าที่มีพิษร้ายแรง ดังในตัวอย่างที่ 1 และเปรียบเทียบให้เห็นภาพว่ารัฐบาลแก้ปัญหาได้ช้ามากเหมือนกับเรือที่ใช้บรรทุกเกลื่อที่เคลื่อนที่ได้ช้ามาก ดังในตัวอย่างที่ 2

2.2 ภาษาวิชาการ

ในภาษาวิชาการปรากฏการใช้อุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิม ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

- (3) การตราหน้าของสังคมที่ว่าเป็นนางวันทองสองใจ

จากตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้อุปสรรคตามแนวคิดแบบดั้งเดิม ได้แก่ “นางวันทองสองใจ” ซึ่งเป็นการใช้วาทศิลป์ในการเปรียบเทียบผู้รับสารเห็นภาพในแง่ลบที่ชัดเจนขึ้น

2.3 ภาษาการเมือง

ในภาษาการเมืองปรากฏการใช้อุปักษ์ณตามแนวคิดแบบดั้งเดิม ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

(4) บัดนี้ส.ส.ประชาธิปไตยเป็นหนอนบอนไล่เข้ามาเกลี้ยกล่อมส.ส.ให้ย้ายไปอยู่ไทยรักไทย

จากตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้อุปักษ์ณตามแนวคิดแบบดั้งเดิม ได้แก่ “หนอนบอนไล่” ซึ่งเป็นการใช้วาทศิลป์เพื่อเสียดสีประชดประชัน และเปรียบเทียบให้ผู้รับสารเห็นภาพและเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชัดเจนขึ้นว่า ส.ส.พรรคประชาธิปไตยได้มาหว่านล้อมเพื่อชักชวน ส.ส.ท่านอื่นในพรรคประชาธิปไตยไปเป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทย

3. อุปักษ์ณตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน

3.1 ภาษาสื่อ

จากการพิจารณาภาษาสื่อพบว่าปรากฏการใช้อุปักษ์ณตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานเป็นจำนวนมาก ได้แก่ อุปักษ์ณสงคราม และการต่อสู้ อุปักษ์ณเกมส์ กีฬา การแข่งขัน ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

(5) “บุญ”ขอความเป็นธรรม ถูกถล่ม “ไปโชว์แพชั่นมากกว่า โชว์วิชชั่น”

(6) อนุমানได้ว่าเป็นความพ่ายแพ้อีกครั้งหนึ่งของพรรคเพื่อไทยและ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

จากตัวอย่างที่ (5) - (6) ปรากฏการใช้คำว่า “ถูกถล่ม” และ “พ่ายแพ้” ซึ่งเป็นคำกริยาที่ใช้สำหรับการรบและการต่อสู้

(7) ทรงประสิทธิภาพด้วยสูตรปรับปรุงใหม่ที่เหนือกว่า

ตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้คำว่า “เหนือ” แสดงถึงการเปรียบเทียบว่าดีกว่าซึ่งโดยปกติเป็นคำที่ใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าแข่งขันเกมส์หรือกีฬา

(8) คู่ใจที่ตอบโจทย์คุณได้ในทุกความต้องการ

ตัวอย่างที่ (8) ปรากฏการใช้คำว่า “โจทย์” ซึ่งโดยปกติมักปรากฏในการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์

(9) ลิปสติกหนึ่งเดียว ที่นำสีสวยเนื้อครีมเข้ายวนใจ มาผสมกับแกนในที่อ่อนนุ่มชุ่มฉ่ำ

(10) Haier ด้วยรายละเอียดที่แสดงถึงความใส่ใจ เอาใจใส่ทุกครั้งที่เปิด ห่วงใยในทุกแง่มุมดูแลไม่

เคยห่าง

จากตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้คำว่า “นำ” ควบคู่กับลิปสติก เหมือนกับลิปสติกเป็นสิ่งมีชีวิตที่กระทำการียนำได้ และ ปรากฏการใช้ “เอาใจใส่” “ห่วงใย” และ “ดูแล” เหมือนกับ Haier เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถกระทำการียนำดังกล่าวได้

3.2 ภาษาการเมือง

จากข้อมูลภาษาการเมืองพบว่าปรากฏการใช้อุปสรรคที่สะท้อนมโนทัศน์ตามแบบภาษาศาสตร์ปริชาน เช่น อุปสรรคสังคราม และการต่อสู้ อุปสรรคเกมส์ กีฬา การแข่งขัน อุปสรรคการศึกษา อุปสรรคการเดินทาง การท่องเที่ยว อุปสรรคการก่อสร้าง และอุปสรรคสิ่งมีชีวิต โดยมีตัวอย่างดังนี้

- (11) เวลาปราศรัยโจมตี
- (12) ไม่กล้าสู้ตามวิถีทางที่ถูกใช้ใหม่ครับ
- (13) จะกล้ามาลงแข่งกับพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล มัย
- (14) ซึ่งมีคนไม่เชียร์นายกเยอะกว่ามีคนเชียร์นายก

จากตัวอย่างที่ (11) และ (12) ปรากฏการใช้คำว่า “โจมตี” และ “สู้” ซึ่งเป็นคำกริยาที่ใช้สำหรับการรบและการต่อสู้ ส่วนตัวอย่างที่ (13) และ (14) ปรากฏการใช้คำว่า “ลงแข่ง” และ “เชียร์” ซึ่งเป็นคำที่มักปรากฏเมื่อกล่าวถึงเรื่องเกมส์ กีฬา

- (15) ทุกเส้นทางที่เราไป

จากตัวอย่างที่ (15) ปรากฏการใช้คำว่า “เส้นทาง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษามีมโนทัศน์ว่าการทำงานของรัฐบาลนั้นเสมือนการไปเดินทาง

3.3 ภาษาวิชาการ

จากข้อมูลปรากฏการใช้อุปสรรคที่สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ เช่น อุปสรรคยานพาหนะ และอุปสรรคสิ่งมีชีวิต โดยมีตัวอย่างดังนี้

- (16) เพื่อปกป้องศักดิ์ศรีและกุชื่อเสียง
- ตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้คำว่า “กุ” ซึ่งมักใช้กับยานพาหนะ เช่น เรือ
- (17) ช่วงประชาธิปไตยเบ่งบานเป็นต้นมา

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่าพิจารณาประชาธิปไตยเป็นดังเช่นดอกไม้ที่สามารถเจริญเติบโตเบ่งบานได้

- (18) ปลุกดวงใจที่ร้าวราน

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่าพิจารณาดวงใจเป็นดังเช่นคน หรือ สัตว์ที่สามารถถูกปลุกให้ตื่นขึ้นได้

4. อัตรการปรากฏของอุปสรรคในทำเนียบภาษา

จากการพิจารณาการปรากฏของอุปสรรคในทำเนียบภาษาทั้งสี่ประเภทอันได้แก่ ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และภาษากฎหมาย พบว่ามีอัตรการปรากฏของอุปสรรคที่แตกต่างกันดังนี้

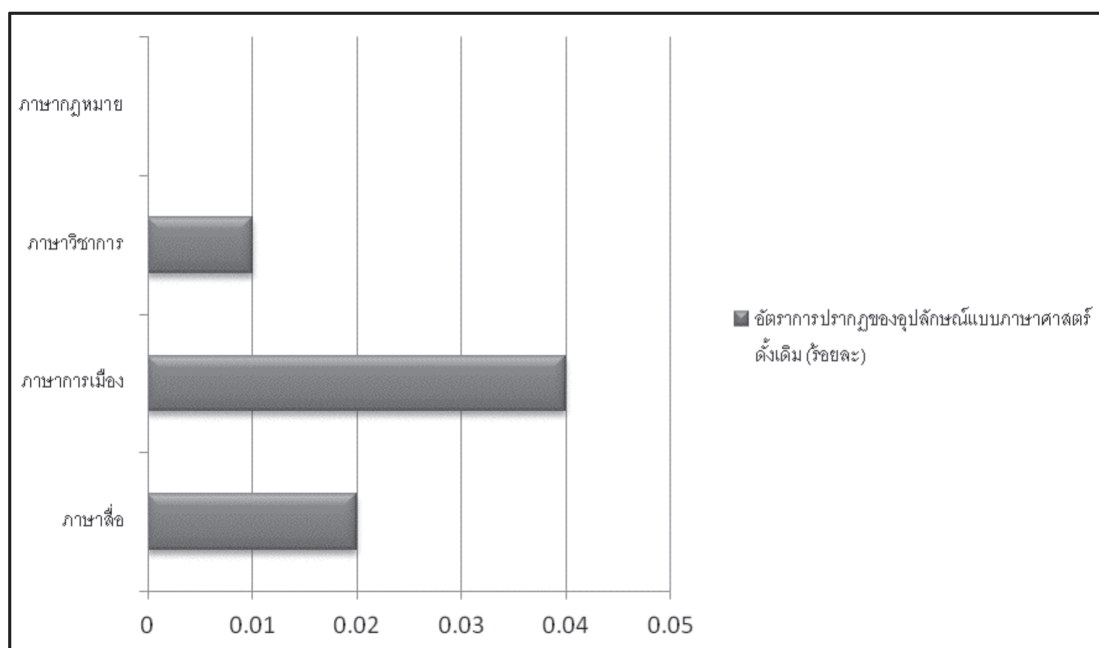
4.1 การปรากฏของอุปลักษณะแบบดั้งเดิมในทำเนียบภาษาแต่ละประเภท

จากข้อมูลปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบดั้งเดิมในทำเนียบภาษาต่างๆ ดังแสดงในตารางและแผนภูมิดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบดั้งเดิมในทำเนียบภาษาแต่ละประเภท

ทำเนียบภาษา	ความถี่ของการปรากฏ ของอุปลักษณะแบบดั้งเดิม จาก 20,000 คำ (คำ)	อัตราการปรากฏของอุปลักษณะ แบบดั้งเดิมแบบดั้งเดิม (ร้อยละ)
ภาษาสื่อ	4	0.02
ภาษาการเมือง	8	0.04
ภาษาวิชาการ	2	0.01
ภาษากฎหมาย	0	0

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบดั้งเดิมในทำเนียบภาษาแต่ละประเภท

จากอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบดั้งเดิมดังแสดงในตารางและแผนภูมิข้างต้นพบว่าในภาษาการเมืองปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบดั้งเดิมในอัตราสูงกว่าทำเนียบภาษาประเภทอื่น กล่าวคือ ภาษาการเมืองปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบดั้งเดิมในอัตราร้อยละ 0.01 ในภาษาสื่อปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบดั้งเดิมในอัตราร้อยละ 0.02 สำหรับภาษาวิชาการปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบดั้งเดิมเพียงร้อยละ 0.01 เท่านั้น และเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบดั้งเดิมในภาษากฎหมาย

อาจกล่าวได้ว่าอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบดั้งเดิมเป็นลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งที่สามารถสะท้อนคุณลักษณะของทำเนียบภาษาประเภทต่างๆ ได้ ทั้งนี้รายละเอียดเรื่องลักษณะเด่นทางภาษาที่สามารถสะท้อนคุณลักษณะของทำเนียบภาษานั้นจะกล่าวถึงในส่วนของการอภิปรายผล

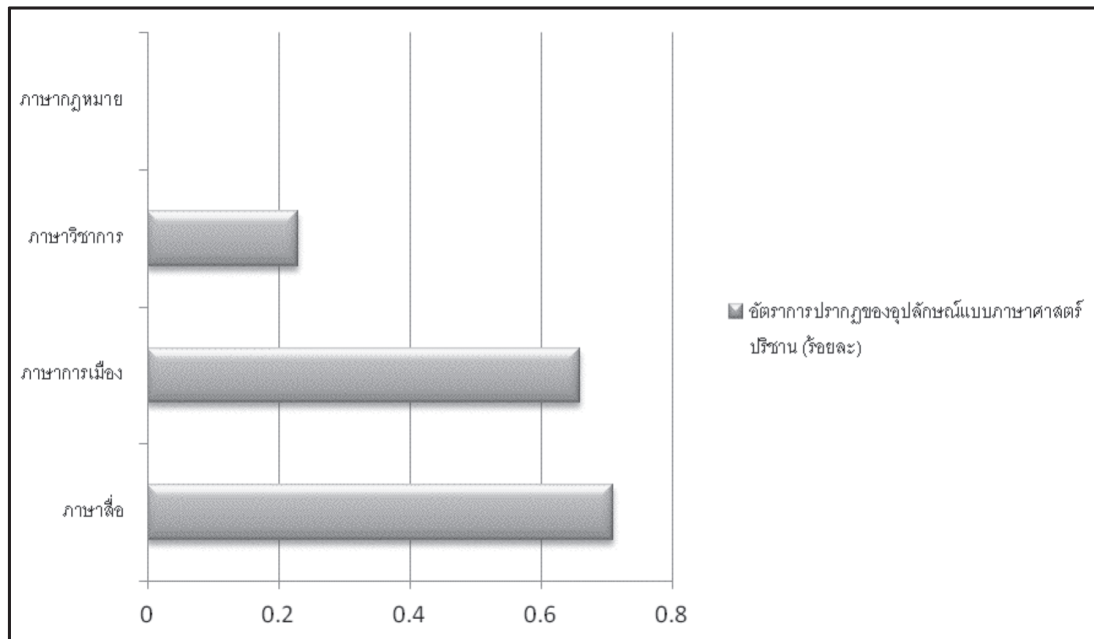
4.2 การปรากฏของอุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในทำเนียบภาษาแต่ละประเภท

จากข้อมูลปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในทำเนียบภาษาต่างๆ ดังแสดงในตารางและแผนภูมิดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในทำเนียบภาษาแต่ละประเภท

ทำเนียบภาษา	ความถี่ของการปรากฏของอุปลักษณะ แบบภาษาศาสตร์ปริชาน จาก 20,000 คำ (คำ)	อัตราการปรากฏของอุปลักษณะ แบบภาษาศาสตร์ปริชาน (ร้อยละ)
ภาษาสื่อ	142	0.71
ภาษาการเมือง	132	0.66
ภาษาวิชาการ	46	0.23
ภาษากฎหมาย	0	0

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในทำเนียบภาษาแต่ละประเภท

จากอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานดังแสดงในตารางและแผนภูมิข้างต้นพบว่าในภาษาสื่อและภาษาการเมืองปรากฏการใช้อุปลักษณะในอัตราสูงกว่าทำเนียบภาษาประเภทอื่น กล่าวคือ ในภาษาสื่อปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในอัตราร้อยละ 0.71 ส่วนภาษาการเมืองปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในอัตราร้อยละ 0.66 สำหรับภาษาวิชาการปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานเพียงร้อยละ 0.23 เท่านั้น และเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ปรากฏการใช้อุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานในภาษากฎหมาย

อาจกล่าวได้ว่าอัตราการปรากฏของอุปลักษณะแบบภาษาศาสตร์ปริชานเป็นลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งที่สามารถสะท้อนคุณลักษณะของทำเนียบภาษาประเภทต่างๆได้ ทั้งนี้รายละเอียดเรื่องลักษณะเด่นทางภาษาที่สามารถสะท้อนคุณลักษณะของทำเนียบภาษานั้นจะขอกกล่าวถึงในส่วนของการอภิปรายผล

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาการปรากฏของอุปลักษณ์ที่ปรากฏในทำเนียบภาษาต่างๆ อันได้แก่ ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และภาษากฎหมาย พบว่าการปรากฏของอุปลักษณ์เป็นลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของทำเนียบภาษา กล่าวคือ ความถี่ของการปรากฏของอุปลักษณ์ในทำเนียบภาษาทั้งสี่ประเภทมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าจากอัตราการปรากฏของอุปลักษณ์ในทำเนียบภาษาที่กล่าวแล้วข้างต้นนั้นสะท้อนให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจประเด็นหนึ่ง คือ อุปลักษณ์เป็นลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของทำเนียบภาษา การใช้อุปลักษณ์ในภาษาทั้งสี่ทำเนียบดังกล่าวนี้บ่งบอกได้ถึงความแจ่มชัดในการนำเสนอข้อมูล กล่าวคือ ภาษากฎหมายเป็นภาษาที่ต้องสื่อความอย่างชัดเจนต้องมีความแจ่มชัด เทียบตรง ไม่กำกวม ไม่อ้อมค้อม ไม่อำพรางความจริง (Mattila. 2006; ธานีฤทธิ์ กรยวิเชียร. 2553) ดังนั้นการใช้อุปลักษณ์อาจส่งผลให้ผู้รับสารเกิดการตีความที่แตกต่างกันได้ และอาจนำมาซึ่งความเข้าใจผิดเกิดผลเสียหายต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ดังนั้นจึงไม่ปรากฏการใช้อุปลักษณ์ในภาษากฎหมายจนอาจกล่าวได้ว่าน่าจะเป็นประเด็นที่เป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของภาษากฎหมาย

ในขณะที่ภาษากฎหมายต้องการความแจ่มชัด ไม่ต้องการความอ้อมค้อมอำพรางความจริงแต่ในทางตรงกันข้ามการใช้ภาษาในแวดวงการเมืองนั้นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งก็คือการโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อ เกิดความเชื่อถือ มั่นใจ คล้อยตาม และส่งผลให้ผู้พูดเกิดภาพลักษณ์ที่ดี ปิดบังอำพรางข้อบกพร่องและความผิดพลาดบิดเบือนหรือสร้างความพรั่มวและความเป็นอื่นให้เกิดขึ้น ดังที่โอบง (Obeng. 1997) กล่าวว่านักการเมืองมักกล่าวไม่ตรงประเด็น ใช้ถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดความกำกวมเพื่อปกป้องตนเองและช่วยให้ได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นจึงปรากฏการใช้อุปลักษณ์ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบภาษาศาสตร์ปริชานในภาษาการเมืองในอัตราที่สูงกว่าอัตราการปรากฏของอุปลักษณ์ในภาษากฎหมายและภาษาวิชาการ นอกจากนี้จะพบว่าภาษาการเมืองเป็นภาษาที่ปรากฏการใช้อุปลักษณ์แบบดั้งเดิมมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพและสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้เกิดการคล้อยตาม และเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมอีกด้วย ในกรณีของการใช้อุปลักษณ์แบบภาษาศาสตร์ปริชานในภาษาการเมืองนั้นปรากฏการใช้ในอัตราที่สูงกว่าในภาษากฎหมายและภาษาวิชาการเนื่องจากภาษาการเมืองยังคงมีวัตถุประสงค์เพื่อปิดบังอำพรางข้อบกพร่องและความผิด ซึ่งการใช้อุปลักษณ์แบบภาษาศาสตร์

ปริชานเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดความกำกวม ไม่ชัดเจน ไม่แจ่มชัด ขึ้นได้ เป็นการอำพรางความจริง แนวคิด หรือ ลักษณะบางประการ

ส่วนภาษาวิชาการนั้นปรากฏอุปลักษณะทั้งแบบดั้งเดิมและแบบภาษาศาสตร์ปริชานในอัตราค่อนข้างต่ำ เนื่องจากต้องการความชัดเจน และเป็นทางการ ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าอุปลักษณะที่ปรากฏในภาษาวิชาการนั้น จะปรากฏในภาษาวิชาการในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากกว่าภาษาวิชาการในสาขาวิทยาศาสตร์

ในกรณีของภาษาสื่อนั้น ปรากฏการใช้อุปลักษณะในอัตราสูงทั้งอุปลักษณะตามแนวคิดแบบดั้งเดิมและอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากภาษาสื่อเป็นภาษาที่ใช้เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารออกสู่สาธารณะ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ผู้รับสารเข้าใจ เห็นภาพตามได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในภาษาโฆษณาซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจและซื้อสินค้าหรือบริการ (วงหทัย ต้นชีวะวงศ์. 2554; เสรี วงษ์มณฑา. 2540) ดังนั้นอุปลักษณะแบบดั้งเดิมจึงถูกนำมาใช้ในอัตราสูงกว่าทำเนียบภาษาวิชาการและภาษากฎหมาย แต่ในขณะเดียวกันการนำเสนอข่าวและโฆษณาในปัจจุบันมีการแอบแฝงแนวคิด ความหมาย หรือข้อมูล บางประการไว้เพื่อไม่ให้ผู้รับสารเข้าใจอย่างชัดเจน เช่น การทำให้ผู้บริโภคเกิดแนวความคิดว่าสินค้าของตนดีกว่าสินค้าของบริษัทอื่น การที่ผู้รายงานข่าวมีแนวความคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของสงครามการต่อสู้ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านผลประโยชน์ของผู้ผลิตสินค้า คนบางกลุ่ม หรือ องค์กรบางองค์กร ดังนั้นการใช้อุปลักษณะตามแนวคิดแบบภาษาศาสตร์ปริชานซึ่งแฝงมโนทัศน์หรือทัศนคติก็เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้เพื่ออำพรางข้อเท็จจริงบางประการหรือช่วยให้เกิดความกำกวมในการตีความได้ (ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม. 2557) ดังนั้นในภาษาสื่อจึงปรากฏอัตราการใช้อุปลักษณะสูงที่สุดเมื่อเทียบกับการใช้อุปลักษณะในทำเนียบภาษาอื่น

6. บทสรุป

ทำเนียบภาษาสื่อประเภทอันได้แก่ ภาษาสื่อ ภาษาการเมือง ภาษาวิชาการ และภาษากฎหมาย นั้น ปรากฏการใช้อุปลักษณะเฉพาะในภาษาสื่อ ภาษาการเมือง ภาษาวิชาการ เท่านั้น แต่ในภาษากฎหมายไม่ปรากฏการใช้อุปลักษณะเนื่องจากอุปลักษณะอาจก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนได้ ภาษาสื่อเป็นภาษาที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะใช้แบบภาษาศาสตร์ปริชานมากที่สุด เพื่อปิดบัง อำพราง ข้อมูล หรือ ความจริง บางประการ เพื่อวัตถุประสงค์

ในด้านผลประโยชน์ของผู้ผลิตสินค้า คนบางกลุ่ม หรือ องค์กรบางองค์กร ส่วนภาษาการเมือง ปรากฏการใช้
อุปลักษณแบบดั้งเดิมมากที่สุด เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพและสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วม
ร่วม และคล้อยตาม นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าจากอัตราการปรากฏของอุปลักษณแสดงให้เห็นว่าอุปลักษณเป็น
ลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของทำเนียบภาษาได้

บรรณานุกรม

- ธานินทร์ ภัยวิเชียร. (2553). **ภาษากฎหมายไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม. (2557). การปิดบังอำพรางเพื่อสร้างอำนาจในภาษาสื่อไทย. ใน **ภาษากับอำนาจ**. หน้า 168-188. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วงหทัย ต้นชีวะวงศ์. (2554). **การโฆษณาข้ามวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสวี วงษ์มณฑา. (2540). **ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด**. กรุงเทพฯ: โคอะมอน อิน บิลินส เวิร์ด.
- Gibbs, R.W. (1994). **The Poetics of Mind: Figurative Thought, Language, and Understanding**. New York: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. & M. Johnson. (1980). **Metaphors We Live By**. Chicago: The University of Chicago.
- Mattila, Heikki E. S. (2006). **Comparative Legal Linguistics**. Hampshire: Ashgate.
- Obeng, Samuel. G. (1997). **Language and Politics: Indirectness in Political Discourse**. *Discourse and Society* 8 (1). pp. 49-83
- Ungerer, F. & Schmid, Hans-J__rg. (1996). **An Introduction to Cognitive Linguistics**. London: Longman.